

Отже, особливої актуальності набула проблема участі захисника в кримінальному процесі, обмеження його діяльності в досудовому розслідуванні, що є підставою обмеження доведеності невинуватості підозрюваного, обвинуваченого. На мою думку повноваження адвоката треба розширити, адже від його діяльності залежить доля людини яку він захищає.

Список використаних джерел:

1. Балацька О.Р. Поняття і класифікація суб'єктів захисту в кримінальному процесі [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.35/part_3/22.pdf.
2. Слінько С.В. Межі участі захисника у кримінальному процесі [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://dspace.univd.edu.ua>
3. Зубач І.М. Функція захисту у сучасному кримінальному провадженні України [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.google.com.ua/url>
4. Трофименко В.М. Особливості участі захисника в доказуванні в кримінальному провадженні: деякі теоретико-прикладні аспекти [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/pdf>

Кондрачук Д.О., студентка

Науковий керівник: Шалгунова С.А., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри кримінально-правових дисциплін
юридичного факультету
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ)

ОБСТАНОВКА ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ

СТАТТЯМИ 152 ТА 153 КК УКРАЇНИ

Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи є проблемою для нашого суспільства. Відповідно до ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1]. Злочини проти

статевої свободи та статевої недоторканності особи є посяганнями на особистість і пов'язані з грубими порушеннями норм суспільної моралі, тому кримінальним законодавством за їх вчинення передбачено доволі суворе покарання.

Питання насильницької, у тому числі і сексуальної насильницької злочинності досліджувалось у роботах українських та зарубіжних вчених – кримінологів та криміналістів: Ю. Антоняна, Л. Брич, Л. Гаухмана, О. Герцензона, І. Даньшина, О. Джужи, А. Долгової, О. Дудорова, А. Зелінського, М. Коржанського, О. Ігнатова, С. Шалгунової і багатьох інших науковців.

Нами було зроблено аналіз десяти вироків суду по справам у вчиненні злочинів за ст. 152 КК України «Зґвалтування» та ст. 153 КК України «Насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом» [2].

При визначенні найбільш криміногенного часу вчиненні злочину, чітко видно найбільш криміногенну частину доби. Нею є ніч. Максимально небезпечним часом є період з 20.00 до 24.00 та з 00.00 до 4.00 год. Одним із пояснень цього може бути те, що, за фабулами архівних кримінальних справ та проваджень, саме у цей час засуджені пізніше за ці злочини особи вживали спиртні напої або перебували у безлюдних криміногенних небезпечних місцях вночі. Звичайно, можна стверджувати, що максимально криміногенними є вихідні дні – субота та неділя і святкові дні [3, с. 52].

Одним із показників кримінологічної характеристики зґвалтувань є спосіб його вчинення. Спосіб охоплює найбільш типові прийоми й засоби, сукупність яких і складатиме його характеристику при вчиненні окремого виду злочинів, зокрема, зґвалтування, що дає змогу визначити його специфіку та механізм злочинної поведінки, виявити детермінанти останньої з метою розробки заходів їх попередження.

Як вбачається, обов'язковим способом вчинення зґвалтування є насильницький статевий акт, та фізичне чи психічне насильство. Також це може бути використання безпорадного стану потерпілої особи, що необхідно

сприймати як спосіб його вчинення та, у деяких випадках, як додатковий спосіб (у разі наявності у гвалтівника психологічних та сексологічних відхилень, при яких без застосування насильства до жертви, насильницький статевий акт був би неможливим). Дослідження показало, що не можна виділити єдиний спосіб (засіб) застосування насильства, оскільки при вчиненні зґвалтування нерідко обирається декілька шляхів впливу на жертву з метою усунення її опору, доведення до безпорадного стану або вчинення зґвалтування, і тому статевий акт матиме сексологічні відхилення (збочення). Так, найчастіше серед методів і прийомів фізичного насильства зустрічається стримування рухів жертви під час гвалтування, на другому місці – подолання фізичного опору (наприклад, перешкоджання нанесенню ударів шляхом скручування рук; нанесення побоїв, ударів; фізичне знущання, дії, які завдають особі особливого мучення тощо).

Серед видів психічного насильства найчастіше застосовуються погрози вбивством, фізичною розправою, які в більшості випадків жертва сприймає як реальні через "яскраве" описання гвалтівником їх реалізації, через що не чинить опір. Також часто винувні особи погрожували жертві фізичною розправою, побиттям, вбивством близьких для неї осіб, сексуальним насильством над ними. Іноді також застосовується примушування, шантаж та інші методи впливу на жертву [3, с. 52].

Стосовно злочинця, можна сказати, що значна кількість злочинів вчиняється у стані алкогольного сп'яніння, як правило, після спільного вживання спиртних напоїв. Також деякі злочинці є рецидивістами, і мають незняті або не погашені судимості за аналогічні статеві злочини. Такі особи вчиняють злочини, погрожуючи при цьому жертві застосуванням фізичного насильства або фактичним зв'язуванням жертви або прив'язуванням кінцівок рук та ніг до будь-яких предметів (ліжка, батареї тощо). У більшості випадків такі злочини вчинили повнолітні особи.

Стосовно потерпілої особи, можна сказати, що у більшості випадків потерпілими є або неповнолітні особи, або особи, які знаходяться вже у

похилому віці. Також можна сказати, що потерпілі особи, як правило, проживали одні в будинку або квартирі де було вчинено сексуальне насильство.

При характеристиці потерпілої особи необхідно врахувати попереднє спілкування її з гвалтівником. При даному дослідженні не можна визначити, що всі були знайомі або навпаки. Половина злочинців знаходили випадкову жертву, з якою раніше не були знайомі, та вчиняли відносно неї насильницькі дії сексуального характеру (природний або неприродний статевий акт). З деяких фавул видно, що злочинець і жертва його сексуального насильства були знайомі. Також є випадки, коли незнайома злочинцю потерпіла особи перебувала в безпорадному стані.

Таким чином, зґвалтування та насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом є найтяжчими серед злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, що виражається у їх високій латентності. Визначення та дослідження місця, часу, способу, мотиву вчинення зґвалтування, кримінологічна характеристика особистостей злочинця та потерпілої особи надають більш чітке розуміння про типовий механізм вчинення цих злочинів, що є передумовою розробки заходів їх попередження. Статеві злочини характеризуються аморальністю та цинічністю дій винних осіб, принижують честь і гідність потерпілої особи та можуть завдати значної шкоди здоров'ю, а інколи – і життю жертви сексуального насильства.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – Ст. 42.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року, станом на: 26.11.2016 // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.
3. Лукаш А. С. Кримінологічна характеристика зґвалтування в Україні / А. С. Лукаш // Право і Безпека. - 2006. - Т. 5, № 2. - С. 48-54.
4. Вироки судів України за статтями 152, 153 КК України 2012-2017 роки.